

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1.2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Centre, 13.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadracions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros.a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa

Recapte

La «Gazzeta Ufficiale» d'Italia i sa mort de Pio X

Veim damunt *Civiltà Cattolica* que aqueix orga des Govern d'Italia dia 21 d'agost donà compte de sa mort de Pio X, al cel sia amb aquests termes: «Avui a la una i quinze minuts de sa dematinada ha deixat de viure el Sum Pontific Pio X. Ferit Sa Santedat, dia 17, d'un cadarn bronquial fluixet i d'altres xètiques que, donat s'organisme del Pontific, abatut p'és seus molts d'anys i ses malalties que havia tengudes, resultà tot plegat una cosa massa feixuga, a pesar de tot s'esment i bona cura de l'honorable professor Marchiafava i del doctor Amici. Durant sa greu malaltia Sa Santedat conservà sa seua admirable serenitat d'ànima i rebé els Sants Sagraments amb aquell esperit fonament religiós que fou sa més bella característica de sa seua Noble existencia.—Pio X l'havien elegit Pontific dia 4 d'agost de 1903 i el coronaren dia 10 des mateix més. Pujat a la Càtedra de St. Pere, no s'aturà de donar exemples de totes aquelles excel·lents virtuts cristianes amb ses quals exercità es seu Ministeri de Rector, de Bisbe de Mantua, de Patriarca de Venècia.—Durant ets onze anys des seu Pontificat, atengué amb zel infatigable, amb alta i claríssima bondat, a sa defensa d'ets interessos supremes de sa Relligió».

Aquest elogi de sa *Gazzeta Ufficiale*, diu es diari *L'Italia*, és delicat i en ses circumstancies actuals no poria estar més an es seu punt. L'any 1903, a sa mort d'En Lleó XIII sa notícia de sa mort que sa mateixa *Gazzeta* posà, la va escriure En Zanardelli, a les hores president del Consei. S'elogi fúnebre de Pio X l'inspirà, diuen, En Sallandra, President des Govern d'ara, i fins sembla que ell mateix l'ha escrit.

El Papa Benet XV i sa pau

Sembla que el Papa Benet XV no afluixa un punt amb s'idea que ha agafada de fer tot quant porà per conseguir que es pobles en guerra fassen ses paus. Se serveix de tots es Nuncis i representants que té dins ses diverses nacions, en guerra i neutrals; posa en moviment totes ses seues influencies que son tantes i tantes, per veure si porà fer dir a cada un des guerretjants en quines condicions acceptaria sa pau. Com sa cosa es grossa de tot i fardada de dificultats formidables, sa figa necessita es seu temps per madurar, i ja se sab que fins que es madura, no tors es coll i no cau. Lo que hi ha, que el Papa i tots es seus Ministres no se cansen i s'hi desturmellen de casta forta per conseguir aqueixa pau, que ja és tan hora que venga. Que Deu nostre Senyor beneesca aquestes passes santes que el Papa dona i que obtenguen aviat lo que totes ses persones de bon cor desitgen i demanen a Deu. Amèn.

Aviat hi haurà una Universitat catòlica a Australia

Du *La Civiltà Cattolica* que dia 10 de maig hi hagué a Sidney un aplec per engrandir i posar a una altura superior un col·legi que allà tenen es catòlics, formant part s'Universitat de Sidney. Hi assistiren l'Arquebisbe Monsenyor Kelley i es Governador Feneral de New South Wales, Sir Ge-

rald Strikland, catòlic. Un catòlic d'allà, un tal Tomàs Donovan oferí per aquell objecte 30.000 lliures esterlines si ets altres catòlics tots plegats fan sa meteixa cantitat.—Allà meteix ja se'n aplegaren 2.500 de lliures i dins pocs dies 5.500 més. S'esperansa ès de que aviat tendran ses 60.000. Es qui menegen la cosa, troben que son 100.000 que se'n necessiten per posar aquell col·legi Universitari a tota s'altura que li pertoca. Amèn que les apleguen an aqueixes 100.000 lliures esterlines, i que hi resulti aqueix col·legi una Universitat en tota l'orde. Amèn.

Enhorabona a Irlanda!

Si, e-hi està ben d'enhonabona aqueixa magnànima nació irlandesa. Dia 19 de setembre es Govern feu a sebre a sa *Cambra des Lords* (senyors) que el Rei havia sancionada sa *Home Rule* o Autonomia d'Irlanda, i que per lo mateix ja era una llei tan forta i tan sagrada com ses altres. Es *Lords* que havien feta tanta de guerra i fins havien amenassat amb una guerra civil, hagueren d'acabar es cap i rendir bandera. A sa *Cambra des Commons* (Diputats) ja hi hagué més demostracions d'entusiasme, perque sa Majoria ès s'autora de tal Autonomia d'Irlanda. Sembla que esperaran a implantar-la a que s'acab sa guerra. Es periòdic anglès que rebem, *Catholic Times*, de 25 de setembre, umpl més d'una plana donant compte d'aquest sucés tan extraordinari i transcendental per Inglaterra i especialment per Irlanda. Molt los ha costat an ets irlandesos s'arribar an aqueixa bona d'autonomia! Una part grossa de s'opinió pública, tot es partit conservador i es protestants més exaltats, no hi porien consentir en via neguna que Irlanda hagués de gaudir de govern propi i que es catòlics e-hi haguessen de predominar! Pero ¿no era tal volta sa cosa més justa del mon que, si ets irlandesos son catòlics, predominassen es catòlics dins es Govern d'Irlanda? Això demanava sa raó natural i es bon sentit de qualsevol; però ¡anaulos an es conservadors i protestants d'Inglaterra amb raons naturals ni bon sentit! Ells lo que volien que, es catòlics d'Irlanda seguissen oprimits, batent per ses foranes, davall fuia, com esclaus. ¡Sabeu quins *liberals*, quins partidaris de sa llibertat que hi ha amb sos conservadors i protestants exaltats inglesos! Deu n'alliber tota persona nada de ses seues arpes!

Per lo mateix, es catòlics d'Irlanda, ets irlandesos, tota Irlanda està d'enhonabona; ara haurà acabat d'esser un poble esclau; tendrà Govern propi, Parlament propi, això sí dins Inglaterra, formant part de s'Imperi Britànic. Tots es catòlics del mon mos n'hem d'alegrar coralment de que es nostros germans d'Irlanda hagen obtengut aquest gros triunf després de tants d'anys de batalla per obtenir-lo. Inglaterra concedint s'Autonomia a Irlanda no ha fet més que un acte justícia, pero que mereix s'agraïment de tots es catòlics. Benísim!

¡o republicanetxos d'Espanya! ¡escoltau això de sa República de Colombia!

Dia 7 d'agost prengué possessori de sa Presidencia de sa República el doctor Jusep Vicens Concha, amb aclamacions i aplaudiments de tota sa nació. Cap President era pujat ar es Trono amb tantes de simpaties de la gent i amb tantes d'esperances fundades de pau i de progrés material i moral.

Quant li donava possessori des Càrrec de President de sa República es President de ses dues Cambres de Representants de sa nació, es fervorós catòlic D. Mari Fidel Suarez, després de rebre-li es jurament, li digué:—Dos sagrats depòsits, dues penyores, que son lo que la Patria més estima, vos entrega ara ella, i vos conjura a que los guardeu com les ninetes des vostrosuis. Una d'aquestes penyores son s'Infantesa i sa Jovintut. En s'educació d'elles està sa sòrt i es pervindre de Colombia; s'altra penyora ès es foment de s'amistat, independència i drets de l'Esglesia, la qual juntament amb s'Estat integra sa nació com'espirit des còs social, com ànima de sa congregació civil. Aqueix dos objectes—s'ensenyança oficial catòlica i s'armonia de ses dues Autoritats—son es dos encàrrecs per excel·lencia d'aqueixa gran comanda que la Patria vos acaba de conferir.»

I referint-se an aqueix doble encàrrec, contestà l'Excm. Sr. President de sa República: «E-hi ha un dever superior an es d'aqueixa elevada serenitat; sense cumplir aqueix dever no se pot concebre mai sa verdadera tranquilidat de sa nació; es desconèixer aquest dever ha duit diferents vegades dins s'història de Colombia rebumboris i desgracies, sembatudes i topades sanguinoses. Dins sa vostra oració magistral heu senyalat, Excm. Sr., aqueix dever en paraules tan belles com plenes de sabiduria, quant mostràveu ets objectes primordials, ses penyores de més estima que m'entrega la Patria.» I seguí desplegant breument es seu programa sobre millores en s'instrucció, protecció a ses Missions en terra de seuvates, desplegament de sa vida departamental i municipal, independència des Poder judicial, supressió des *servel obligatori* per immoral, foment de s'agricultura i de ses vies de comunicació i dignitat en ses ingerencies d'altres nacions més poderoses.

Acabada sa formalitat de sa presa de possessori, anomenà es Ministeri. I ¡escarrufau-vos, republicanetxos! posà per Ministre d'Instrucció pública un capellà, el Rt. Dr. Carles Cortès y Lee! ¡A una República, un capellà per Ministre d'Instrucció Pública! ¿No ès ver que es republicans d'aqueixa República de Colombia han d'esser per forza una mica diferents des republicans espanyols?

Pero encara hi ha més. ¡Tornau-vos escarrufar, republicanetxos! Ses dues Cambres llegendatives, es Congrès i es Senat de Colombia votaren i enviaren un missatge de felicitació an el Reverent P. Superior de la Companyia de Jesús amb motiu des Centenari des Restabliment d'aquesta merfíssima Orde Relligiosa; i era un missatge lo més expressiu i entusiasta. ¿Que heu sentiu, republicanetxos? ¿Què hi deis voltros a tot això? ¡A veure si vos aplegau tots i enviau un missatge d'adhesió i de felicitació an aqueix republicans de Colombia! Ja vos convendria ben a caramull prendre llum d'ells! No anirieu tan a terra-tros ni batrieu tant per ses fosanès. Aqueix anticlericalisme vostro ès es contrari més gros que ha tengut sa república dins Espanya!

N Andreu Recó.

VIII.

¿Sabeu tot allò que sa dona d'En Recó li contà un dissapte avespre des cabermoni que havien armat contra ell

aquella partida de balitres, just d'enveja que li tenien?

Idò tot allò ja ha succeït. Girats contra En Recó tots ets habitants de la casa, tots fora sa Madona i En Toni, l'Amo, per llevar-se tanta de gent de davant i viure a pler, tengué sa flaqueja d'abandonar En Recó: s'acostà la *Mare de Deu des Missatges*, no li va dir res de refermar sa lloga, i En Recó se'n hagué d'anar de So'n Meravell...

Se'n hagué d'anar, pero ja hi torna esser.

No hi ha remei, sa veritat sempre sura, i això ès, ni més ni pus, lo que ha succeït amb En Recó. Com se'n va esser anat, comensaren es seus contraris a demostrar-se lo que eren i quines intencions duien, cap de bona. L'Amo hu comensà a tocar amb ses mans que cap d'aquells ni tots plegats volien tant de bé a la casa com En Recó tot-sol. L'amo tocà amb ses mans que tots aquells subjectes no havien fet més que deixar-se dur de s'enveja, ni havien cercat més que ses seues propies conveniencies en tota sa guerra contra En Recó per fer-lo botir de So'n Meravell; i ells hagueren de botir també i de mala manera, i llavò l'Amo mateix envià es seu fii En Toni a cercar En Recó per que tornàs a So'n Meravell.

Però lo més curt serà sentir una conversa que tengueren sobre tot aquest cabermoni, no fa gaire l'Amo, sa Madona, En Recó i En Toni dins sa cuina de *Sa Posada* de So'n Meravell. Referint-se a tot això, En Recó s'exclamà:

—No hi ha remei! Es lo que jo sempre dic: *sa veritat sempre sura*.

—Sa raó te vessa part-damunt ses espalles! diu l'Amo.

—Estau-ne segur! diu En Recó. Si a mi m'haguessen predicat que mos havia de succeïr tot lo que mos ha succeït, no hu hauria cregut!

—Ni jo tampoc! diu sa Madona.

—I jo manco! diu En Toni.

Per dir-ho així com ès! diu En Recó, jo, com aquell dia de la *Mare de Deu* me'n vaig anar de So'n Meravell, em pensava morir-me. ¿Me creureu si vos dic que vaig plorar casi tot lo camí i tot lo dia i una partida de dies? Em pensava batre es peus. I sa meua dona que provava de consolar-me, i llavò ella no poria pus i també eslatava amb un bon plors.

—¡Ja va esser una cosa allò! diu sa Madona.

—Que deu havia dispost que succeís i foris! diu En Toni.

—I ha d'esser així per forza! diu l'Amo. Pero no's pot negar que tota sa culpa va esser meua.

—¡Ca, l'Amo! diu En Recó, ¡Perdonau que vos ho diga! ¡Janau ben errat!

—Andreu, diu l'Amo, te dic per cosa certa que jo vaig esser causa de tot.

—Vos no; es qui vos anaven darrera! diu En Recó.

—E-hu veus? diu l'Amo. Si jo los hagués enviats a filar, com comensaren a ponnyir fort contra tu...!

—Però... si un no sab de qui s'ha de guardar! diu En Recó.

—Andreu, diu l'Amo, tu m'havies donades massa proves d'esser un bon missatge, un bon amic.

—Jo hi malavetjava; però ab tant de *marmular* i *marmular*, tant arriben a dir, que un s'ho arriba a creure.

—Assí està es mal! diu l'Amo. ¡Jo escoltar-me lo que aquells tre-que-trecs i polissardos s'embolicaven.

—¡Jo t'ho deia! respòn sa Madona.

—Madona, diu En Recó, no incul-

peu l'Amo!... Tots tenim una mala hora. Lo que es cert que torna estar tot pla i igual.

—Sí, pero veus, Deu castiga! diu sa Madona. Densà que tu te'n anares no, hem tornat tenir *pareier major* que valgués s'axicar.

—Llavonnes que tots els qui havien treballat tant per treure't, tots botiren! diu En Toni.

—I si no poria esser de manco! diu sa Madona. Però, ... ¡Jesús, Andreu! jo t'assegur que no patires més que jo aquell dia de la *Mare de Deu* que te'n anares!

—¡Jo sí que vaig patir! diu l'Amo. ¡I per pitjor que no hu poria demostrar per que no se'n riguessen massa i no'm saltassen damunt!

—Jo lo que vos puc assegurar, diu sa Madona, que me vaig amagrir. An-e qui? deia jo. ¡I N'Andreu, que, com mos casarem, ja hi estava, que hi hem fetes tantes de berbes, que som estats lo mateix de germans, ... se'n ha hagut d'anar, casi com engegat! ¡I un altre ha d'esser es pareier major?

—I jo, Madona, diu En Recó, sí que hi feia un bon sementer per assí, i deia: ¡I ja no tenc de tornar pus an aquella casa on sempre he habitat? ¡I no tenc de tractar pus amb aquella gent tan estimada? ¡I no he de manar pus mai aquell parei que el tenia tant ben criat?... I en pendre aquell cap de fil, no'm poria aturar.

—I jo sí, diu l'Amo, quant vaig comensar a veure sa mala passada que t'havia feta! ¿Que vol dir, deia jo, deixar un missatge que ni un germà hauria fet més per mi; i que de nins mos conexíem, que fadrinetjàrem plegats, que m'havia fets tants bons serveis? ¡I així pac jo es favors que'm fan? ¿I això és mon agraïment? ¡I jo som homo ni'n fas olor? ¿Què han de dir ses persones de seny com e-hu sápiguen?

—Per tota la vila se'n parlà d'aqueix fet, diu En Toni.

—I si tothom sabia lo que entre nols tres passava! diu l'Amo.

—Qui va romandre ben escovada, va esser sa criada, que ja se creia poder-se alzar senyora de ses melles! diu sa Madona.

—¿I sa posadera? diu En Toni.

—¿I es ferrer i es fuster? diu sa Madona.

—Ell los va dir tort a tots! diu En Recó.

—Jo vos ho deia! diu l'Amo. Sembla un càstic de Deu. Llavò que ells mateixos se desavengueren, i se destaparen. Llavò se veren ses mangarrufes i mala intenció seua. I des cunyat i des meu germà ¿què en direm?

—¡Oh l'Amo! diu En Recó. Se volgueren venjar.

—Ja tens raó! diu sa Madona. Jo, sempre los ho deia com malparlaven de tu: ¿Sabeu que son voltros? Uns talíquins que no poreu sofrir que tenguem un *pareier major* tan bo i tan bo!

—¿Vos recorda, l'Amo, diu En Recó, que mos tapàrem un diumenge devers sa *Plassa*, com feia cosa de mig any que jo no estava amb voltros; i me havien dit que, si vos me trobàveu, a on-se-vaia fos, vos giràrieu a s'altra part per no veure'm i que me negàrieu s'escomesa; i vos, tot d'una que'm guipàreu, vos ne venguéreu cap a mi, i me fèreu aquella escomesa tan bona?

—No m'ha de recordar, homo! diu l'Amo. Però ¿i qui t'havia dit que jo no t'hagués de mirar ni escometre't, si t'trobava p'es carrer?

—Diferents, diu En Recó. Lo que hi ha, que no convé dir qui son, per que ja hu sabeu: es pecat se pot dir; es pecador, no.

—Ja fas bé, diu l'Amo, per que allò tot era un raig de mentides. Jo no havia gastades tals expressions.

—E-hu crec, diu En Recó. Però lo bo era que vos, Madona, en trobar-me per la vila, sempre'm dèieu: Ja vendràs a sa *Posada*, ja vendràs. Fins que un dia mes topam, i me deis:—Ja vendràs

a veure a sa *posadera* nova.

—I vengueres! diu sa Madona.

—¡Vaja si vaig venir! diu En Recó.

I va esser una alegría grossa per mi es tornar posar es peus dins aqueixa casa. Pero lo gros va esser quant En Toni s'entrega un dissapte vespre, i tot gojós me diu:—Andreu, mon pare m'envia a dir-te si voldràs venir anguany a fer-mos s'oli, per que tammateix no hi ha negú que el sapia fer tan bé com tu.—¿No és ver, Toni, que vaig pegar un bot, com vaig sentir tals comendacions, i me vaig aferrar per tu, amb ses llàgrimes an ets uis de tanta d'alegria?

—I ben ver que és! diu En Toni. I també me tocà a mi es plorar, per que no sé quin des dos en devia tenir més d'alegria.

—¿I com arribares allà, a So'n Meravell? diu sa Madona.

—També hu recordareu, diu En Recó, que ets uis me llagrimetjaven a la vela!

—I a mi també, diu sa Madona.

—¡Jesús! diu En Recó. ¡I que hi estava de content i satisfet, com me tornava veure dins aquesta casa, com me tornava veure a So'n Meravell, a on havia habitat tota la vida. I hu vaig tres car tot per sebre si s'era tramudat res. I, aonsevuia que me girava, veia coses que me feien venir a la memoria mil altres coses i mil recordances que'm deixavan còme beneit, per que me feien parèixer que de mort era tornat viu, i que me trobava lo que se diu dins un paradís.

—Ell va esser un dia d'alegria grossa per tota la casa! diu En Toni.

—I llavò sobre tot, diu sa Madona, estrevenir-se que es nostro *lloquet* de So'n Cardell quedàs sense arrendador per passar-l'hi a tu.

—I vemetassí En Recó, diu En Toni, de missatge que era estat tota la vida, passar a Amo.

—D'un llocarró! diu N'Andreu.

—Però d'un llocarró nostro! diu sa Madona.

—Teniu raó, Madona! diu N'Andreu. Pero jo'm don per re-de-satisfet. Si no mos treis jo i sa dona trendrem per passar unes bones veieses.

—Andreu, s'exclama aquí l'Amo, ¡no anomens tal paraula: això de *treure* entre noltros ha d'haver acabat. Deu m'envia la mort, si estic en gracia seva, a's moment que jo pensàs de tornarte fer cap endemesa com això!

—Idò, diu En Recó, lo que ara li han de demanar an el Bon Jesús que mos don salut i coses que convenguen an aquesta vida; i després de morts, que poguem estar tots plegats amb Ell an el cel per un *aeternum*!

—Amen, s'exclamaren tots, i seguiren conversa qui conversa.

IX.

Sobre tot, qui vulga sebre més clariques d'En Recó, que se'n vaja a So'n Cardell, i el trobarà amb sa dona i els al-lots, feinetjant tot lo sant dia, passant-se una vida lo més descansada i agradosa, fent-se estimar de tothom de per allà i de tota banda a on ell cap-lleva.

Sa verdadera és que N'Andreu Recó és lo que's diu un homo d'homos, taiat de lluna per totes ses passadas d'homo, de s'ui des vent per tota cosa bona que se presenti.

Per això és que jo l'he volgut treure a rol-lo, i l'he pintat tal quin és ell. I qui se figur que jo emblanquin la gent amb tota aquesta contarella tan llargadura que vos n'he feta, que se'n entrententi amb tot esment i veurà que jo he fet més que dir la pura veritat de tot, com era sa meua obligació.

Si no hu havieu de prendre gaire tort, posaria punt final.

Suposat que negú bada boca, possem-ne de pun final, i jfins un altre dia, si Deu ho vol i som vius!

(Seguirà.)

PAU FORA-EMBUIS.

Ventim

Blasfèmies de s'«Obrer Balear»

Aqueix paperingo no hi veu de cap bolla d'endeutat que està; i per més que demana ajuda an es seus amics, aqueix fa oreies de cònsul, no van de pop. En tres mesos que fa que demana que li donin per pagar ses 180 pessetes que deu an es pobres obrers de sa seua imprenta, just ha pogut replegar, a forsa de suscripcions, 53 pessetes! ¿No és ver que això ja se diu tenir forsa es socialisme dins Mallorca?

El porà anar prim de lloms, com e-hi va, pero encara va més magre de sentit comú i de seny, i sobre tot de gramàtica; no se porà treure ni un centimet que és un centimet; ara blasfèmies a forollons, això sí que se'n treu, que escarrufen i alsen terreta.

Dissapte passat, després de fer gran lulea per que qualcú és sortit cuantra LA AURORA, allà on fa prop de quatre anys que li donam ventim a s'«Obrer» casi cada dissapte, i casi mai ha tengut alè per tornar-mos ses pilotes an es joc; i no és estat per falta de ganes, sino per falta de pit i de suc de cervell; idò dissapte s'«Obreringo» surt fet un dimoni contra es catòlics, i tot per que an es principi de sa guerra un Cardenal austriac va dir que sa victoria dependia de Deu i la demanava per l'Austria, i per que diu que es catòlics espanyols son *germandòs* (partidaris d'Alemania) i per que es catòlics francesos defensen França a pam a pam, i per que diu que el Kaiser diu que Deu li dona victories. De tot això, de que uns catòlics vulguen que triump Austria, i altres França i altres Alemania, s'«Obreringo» en vol treure un argument formidable contra es catolicisme. Si d'això se pot treure res contra es catolicisme, ¿què serà lo que porem treure contra es socialisme? ¿Tal volta es socialistes de Servia no desitgen que guany Servia a Austria? Tal volta es socialistes d'Austria no desitgen que guany Austria a Servia i a Rússia? ¿Tal volta es socialistes de Rússia no desitgen que guany Rússia a Austria i a Alemania? Tal volta no desitgen es socialistes d'Alemania que Alemania guanya Rússia, Bèlgica, França i Inglaterra? Tal volta es socialistes francesos i belgues no desitgen que França i Bèlgica guanyin a Alemania? Tal volta es socialistes inglesos no desitgen que Inglaterra guany a Alemania?

I ¿què se desprèn de tot això contra es catolicisme i contra es socialisme?

Contra es Catolicisme res, per que es catolicisme mos ensenya que, en totes ses nostres necessitats hem d'acudir a Deu, demanant-li socós i ajuda. Deu en dona de socós i d'ajuda segons convenga a cada qual, i Deu és qui fa guanyar sa guerra anaqueixa oan aquella de ses nacions que guerretgen, segons convenga an es fins inescrutables de sa seua divina Providencia. I es perdre una nació sa guerra que fa, no és, com pretén s'«Obrereto», que ses oracions que ha fetes sa nació que pert, no hagen servit de res, per que tota oració feta a Deu de bon cor, sempre val, si no per conseguir just lo que se demanava, per altres coses que sab Deu i que es catòlics creuen per que saben que sa bondat de Deu no t'è fi, i que mai desampara negú que acudesca a Ell de bon cor. Per lo mateix, cap contradicció ni cap cent-peus resulta de que es catòlics de cada una de ses nacions en guerra acudesquen a Deu demanant-li que concedesca sa victoria a sa seua propia nació, per lo quant es catòlics, en demanar una cosa a Deu, sempre hi han de posar i hi posen sa til-la de *si convé*. Així és que fan molt bé es catòlics de totes aquelles nacions de demanar a Deu que les concedesca sa victoria *si convé*, per que Deu és qui sab lo que convé, i Ell donarà sa victoria a sa nació que voldrà, i an es catòlics de ses nacions que perdràn, ja les premiarà d'altre vent aque-

lles oracions que li hagen dirigides. Es que Deu nostro Senyor, per desplegar tota s'acció infinita de sa seua Providencia, té molt de camp per córrer, té tot quant de camp e-hi ha.

Pero si de tot allò que diu s'«Obrereto» no's desprèn realment res contra es catolicisme, se desprèn molt, pero ben molt contra es socialisme. Es socialistes mil vegades se son avanats d'haver suprimides ses fronteres i ses guerres internacionals, per que deien que es sent es *proletaris* (es pobres) es qui formen tots ets exèrcits i essent socialistes es *proletaris*, en venir s'extrenyer no voldrien combatre es d'una nació amb sos seus germans de s'altra nació; i així resultarien impossibles ses guerres. Pero ara que ha esclatat sa guerra actual, una de ses més grosses que mai se fossen vistes, ¿ha fet es socialisme res de lo que tantes de vegades havia jurat i perjurat que faria? ¿ha pogut aturar tal guerra? ¿es estat capaç de fer-la impossible? ¿Se son renegats es socialistes d'una nació a combatre es de sa nació contraria? A la vista està que no; res d'això ha pogut fer es socialisme. Per lo mateix es fracassats aquí no som es catòlics, sino es socialistes de totes ses nacions en guerra, que umplen ets exèrcits d'una i altra banda, i lluiten i se maten ells amb ells còme dimonis. ¡Malanats més que malanats! ¡Deu se'n apiadi! amèn!

Profeta de l'engàn!

A s'«Obrereto» li és caigut molt tort que s'altre setmana tirassen a s'aigo s'acorassat *Jaime I* a drassana del Ferrol. I ¿que no sabeu per que hu ha pres tan tòrt? Idò per que diu que això és tirar es doblers dins mar per lo quant «prompte» «es militarisme haurà sucumbit i sa pau reinirà per tot».

Ja anaria bé ferm que ben aviat reinàs sa pau de cap a cap de mon; això és lo que demanam es catòlics. Pero no basta voldre-hu ni desitjar-ho! I ¿com sab s'«Obrereto» que «prompte» «es militarisme farà uí de tot i sa pau reinirà per tot lo mon»? ¿Qui le hi ha dit? En Barrufet? ¡Bon inspirador! ¡es pare de tota mentida! No n'hi mancava altre an es paperot socialista de Ciutat més que alzar-se profeta! Per forsa ha d'esser un *profeta de l'engàn*!

Llàgrimes falses!

S'«Obrereto» fa com que plorar sa *destrucció* de Lovaina i de la Seu de Reims. ¡Quina farsa! Es socialistetxo que lo que voldria que totes ses esglesies i edificis des catòlics fossen un claper i que no'n romangués pedra sobre pedra, ara fingeix una gran indignació per lo que diu sa *destrucció de Lovaina i de la Seu de Reims*. Aquí lo cèlebre és que ara resulta que no hi ha tal destrucció de Lovaina, sino de 150 cases ensà i enllà de la ciutat, aquelles cases desde on es lovainesos desparaven an ets alemanys; pero totsets edificis notables se conserven: sa *Casa de la Vila*, que és estupenda, se conserva sencera, a la Seu només li manca un tros de cúpula. L'Universidat conserva gran part de ses seues càtedres (sales a on feien escola), i fins de sa biblioteca se conserva una bona part. En quant a la Seu de Reims ara resulta que només se va fondre sa teulada de plom i se cremà es bigam que l'aguantava; se conserven ses volcs i per lo mateix pilars, columnes, contraforts i arbotants, és a dir, tot es còs de la Seu.

Se conserven drets es dos campanars de sa fatxada; es portal des mig i d'un costat de sa fatxada estan *colcinats*, diuen es mateixos telegrams francesos. Ara falta sebre quina importancia t'è tal calcinadura. Tot s'arribarà a aclarir, si Deu ho vol, i sa culpa des mal que s'ès fet an aqueixa Seu caurà damunt es vertaders culpables, que encara no porem dir ben bé qui son.

¡Quin raig de barbaridats!

Es gros ferm es que s'«Obreringo» enfloca dissapte defensant es crims i

atentats seuatges de sa tracialada de malfactors i assassins que feren sa *setmana tràgica* de Barcelona. Escoltau-lo a s'alicorn: «Quant l'any 1909 es poble de Barcelona calà foc a una trentena de temples que no tenien cap mèrit artístic, a on s'acobitiaven persones que no serveixen més que per anar a escodrinjar ses coses d'aquest i d'aquell altre,—(es catòlics) cridaren i criden encara perquè les prengueren es cau».

¿Ah idò? ¿que no l'heu sentit an aqueix cara de poca cosa de s'*Obreretxo*? ¿Vol dir es malfactors i assassins de sa *setmana tràgica*, que cometeren aquell sens fi de crims a ses ordes d'En Ferrer i Guardia, just «calaren foc a una trentena d'esglésies»? ¡Quina mentidassa! Ets edificis que aquells criminals, sogueus d'En Ferrer, cremaren, foren 97: 22 esglésies, 34 convents, i 22 establiments benèfics, consagrats a fer bé an es pobres. ¿I com les destruïren an aqueix establiments benèfics, si estaven destinats a fer bé an es pobres? Ah! perquè an es socialistes, anarquistes i demés revolucionaris anti-clericals no els-e convé que l'Església fassa bé an es pobres, no hu poren sofrir que l'Església assistesca an es pobres! Ells lo que voldrien que l'Església les pegàs una cossa a tots es pobres per porer-la acusar, en veritat de perseguidora des pobres.—Ademés cremaren aquells confreres de s'*Obretingo* 19 altres edificis públics i de particulars. ¿I lo salat es dir que no té res que veure que fessen aquella sacrilega cremadissa perquè eren esglésies «sense cap mèrit artístic»? ¿I com e-hu sab s'*Obreter* que no tenien *cap mèrit artístic*? ¿I qui és ell per decretar, *això és de mèrit artístic i això altre no hu és*? Es una solemne mentida que aquells tants i tants d'edificis que es criminals confreres de s'*Obretingo* cremaren a Barcelona l'any 1909, no tenguessen cap mèrit artístic! ¡Vaja si'n tenien de mèrit artístic casi totes aquelles esglésies i convents? I maldament no n'haguessen tengut gens de mèrit artístic ¿qui eren ets incendiàris, lladres i assassins que capitanejaven En Ferrer, promotor i director de sa *setmana tràgica*; ¿qui eren ells per cremar tots aquells temples, convents, hospicis catòlics i demés edificis? ¿Que dirien ets elets que escriuen es paperot socialista si un estol de catòlics se presentava a ca-seua per cremar-los sa casa, al·legant per raó que no tengués cap mèrit artístic? ¡Perque n'estam segurs de que tals escrigadoreixos capllevan dins casulls de ben poc mèrit artístic! Seria de sentir lo que dirien, i amb motiu, contra aquells catòlics que los fessen tal endemesa! Idò això feren es criminals de sa *setmana tràgica* contra ses esglésies, i s'*Obreretxo* los defensa! Això és s'esperit de justícia i de rectitut que anima es socialistes: fer dependir, quant els-e convé, lo sagrat de sa propietat, lo inviolable de sa propietat, fer-ho dependir des mèrit artístic que tenga o deix de tenir tal propietat! ¡De manera que es socialistes neguen i potetgen tota idea de dret, de justícia, de rectitut! ¡Quins farsants! ¡Deu meu, perdonau-los! que no saben que's diuen ni que's matgenquen!

¡Altre pic l'Inquisició!

Ell dissapte es paperingo socialistengo de Ciutat torna sucra ets ais sobre l'Inquisició, entaferrant un bon raig de mentides, ses més descarades.

Posa una llista de ses persones que diu que l'Inquisició feu cremar de viu en viu, suposant que de l'any 1481, que se fundà l'Inquisició Espanyola, fins l'any 1808 que En Napoleón I la suprimí, ses persones cremades de viu en viu foren 31.912 i 17.659 amb estatua, i penitenciat 291.450.

Dins es janer de 1912, precisament contra s'*Obretingo* i es socialistengos de Lluchmajor i es republicanetxos de Sóller férem un estudi sobre es nombre de víctimes que l'Inquisició Espa-

nyola ocasionà desde sa seua fundació fins es seu acabatai. I aquell estudi el férem amb tota llealtat, citant tots es monuments, històrics contemporanis des fets que hi fan referència. Allà demostràrem fins a sa darrera evidència que ets inemics de l'Inquisició mai han provada de fer sa llista exacta de ses víctimes inquisitorials, fundant-se en monuments històrics fidelignes perquè, han comprès que tal camí los duria tot dret tot dret a sa derrota més feresta; los duria a un resultat altament favorable a l'Inquisició; i per això sí que ells no hi volen passar.

Aqueixes llistes que publica dissapte s'*Obretingo* son exactament ses mateixes que publicà sa derreria de 1911, sense sobre-les defensar des nostros atacs, que les feren miques. Aqueixes llistes les va fer aquell gran noningú d'En Llorente, Secretari Perpetuu de l'Inquisició Suprema, un contrari rabiós de sa Fe Catòlica, an-e qui En Napoleón I entregà ets arxius de l'Inquisició per que los *catalogàs*, n'ordenàs sa llista. En Llorente, per lo mateix, si l'Inquisició hagués fetes ses barbaritats que es contraris li atribueixen, En Llorente les hauria pogudes provar amb sos documents d'aquell arxiu, i l'Inquisició seria romasa com un porc davant tota sa postèridat, i negú que hagués tenguda gens de vergonya mai més se seria atrevit a defensar-la. Però En Llorente no feu res d'això, sino que esqueixà i cremà milenars de documents de s'arxiu inquisitorial per fer impossible an es qui vendrien s'escriure s'historia verdadera i completa de tal Tribunal de Fe. I feu més aquell gran criminal, va escriure una *Historia*, que anomenà *Crítica*, de l'Inquisició, i la farcí de mentides i de calumnies amb tota sa desvergnoya i descaro del mon. ¿En què se fundà aquella mala ànima per atribuir an es primers Inquisidors Generals aquells milenars i milenars de persones cremades de viu en viu? ¿Se funda en cap document contemporani gens serio? A la vista està aqueixa *Historia* infame, a on qualsevol pot tocar amb ses mans que, per fer aquelles llistes de tants de milenars de persones cremades de viu en viu, se funda En Llorente en suposicions i càlculs sense cap fonament històric. *Calcula* que cada any cada Inquisició de Província cremava vives 200 persones; allà on consta per documents ben autèntics d'aquell temps que casi cap de ses Inquisicions arribà mai a entregar an es Bras Civil 200 persones per que es Bras Civil les aplicàs ses lleis civils que condemnaven a mort de foc ets heretges i renegats (*relapses i impenitents*); allà on moltes d'aquelles Inquisicions se passaven anys i més anys sense entregà negú an es Bras Civil; i, si n'hi entregaven, eren dos o tres o quatre, etc. ¡En Llorente suposa que tals Inquisicions, que cada una d'elles entregava an el Bras Civil *docentes* persones cada any! Entre altres, se dona es cas de que l'Inquisició de Mallorca no entregà cap heretge ni renegat an es Bras Civil desde l'any 1515 fins l'any 1675! ¡Cent veixanta anys sense ocasionar cap mort d'heretge ni de renegat! ¡En Llorente calcula que cremà de viu en viu milenars de persones en tots aqueix anys!

Com noltros li fregàrem p'es nas a s'*Obreretxo* tot això, no hu cregueu que tengués pit per provar de desfer res de lo que noltros li dèiem; callà com un mort; i ara des cap un parei d'anys mos torna sortir amb aquelles llistes d' En Llorente, declarant-les «irrefutables». ¡Ja se necessita tenir-ne ben-re-de-poca de vergonya per mentir d'una manera tan descarada! Tornem-hi amb sa Bartomeuada de París l'any 1572

Mos surt també es paperot socialista amb sa rondaia carabassenquíssima, refutada des catòlics i de LA AURORA mil vegades, sobre sa taiadissa de colls

que, no es catòlics ni manco es jesuïtes, sino la Reina de França Catalina de Medicis i es seu fii el rei Carles IX feren aquell dia per esveïr es seus contraris polítics, ets Hugonots. En via neguna se pot fer responsable l'Església d'aquella feta criminal! ¿Tal volta la Reina ni el Rei varen prendre consell de cap Bisbe ni de cap jesuïta per cometre aquella mortandat de Hugonots? Veiam s'*Obreretxo*, que pretèn sobre tant, e-hu provi que cap Bisbe ni jesuïta aconseïassen res d'allò! Ni ell ni tots ets anticlericals plegats son estats mai capaços de provar-ho. Moltes de vegades l'hem defiat a s'*Obreretxo* a discutir tot això; pero mai s'és atansat a acceptar tal discussió. ¡Bons estàn es manobres i taconers que l'escriuen per entrar dins cap discussió d'aquestes! I lo que fan es grans búgueres, es acaramullar mentides i més mentides, sense presentar cap prova, suposant que «es Nunci», després d'aquella feta, «escrigué an el Papa de que estava tan content i tan content de que haguessen taiat es cap i es coll an tants de milenars d'Hugonots», i que el Papa feu fer una festa de s'alegria que tengué de totes aquelles morts.—Tot lo qual és una solemníssima mentida, una calúnnia sa més descarada. ¿A on consta que es Nunci ni el Papa fessen res de tot això? Veiam, *Obretingo* del dimoni, digau-ho a on e-hu heu trobat que es Nunci ni el Papa fessen res de tot això! Mentiu tan alt com sou dient tot això des Nunci i del Papa! ¡Com se veu que hu sou un merda-caner ben natural d'En Barrufet, pare de sa *mentida i assassí desde es principi!*

No mos volem allargar més sobre aqueix punt perquè ja l'hem tractat en tota extensió damunt LA AURORA diferents vegades, precisament contra s'*Obreretxo* i altres paperots per l'estil.

Bona casta de protesta!

Diu també es paperot socialistengo de Ciutat que sa *setmana tràgica* de Barcelona no va ésser més que una protesta des poble contra es Govern perquè se'n duia la gent a Melilla a parar bales sense cap motiu ni raó.

¡Quina mentidassa! Es primer dia comensà per una protesta contra tal guerra, pero s'hora baixa des primer dia i tot ets altres dies d'aquella *setmana* nefanda no va ésser més que un enfilai horrorós de robos, incendis, assassinats i profanacions de cadàvers, no contra es Govern, no contra ses Autoritats Militars que eren ses qui se'n duïen la gent a la guerra, sino contra freres i monges i capellans, contra esglésies, convents i establiments benèfics de relligiosos i relligioses que se consagraven an es servici des pobres malalts, veis i desvalguts. ¿Què tenien que veure capellans, freres, monges, esglésies, convents, escoles catòliques, hospicis relligiosos; ¿què tenien que veure amb sa guerra de Melilla? L'havien demanada? L'havien promoguda? E-hi tenien art ni part? No i mil voltes no! Per que, idò, aquells bandetjats, lladres, incendiàris i assassins, que En Ferrer capitanejaven i s'*Obreretxo* defensa, anaren a pegar a capellans, freres, monges, esglésies, convents, hospicis i escoles de relligiosos? Ah! perquè aquells lladres, incendiàris, bandetjats, assassins ses derrerres que tenien de protestar contra sa guerra; ells a lo que anaven era a associar sa seua rabia de dimonis d'infern contra Deu i d'omplir-se ses butxaques, robant, calant foc i matant.

Ja n'hi haurà prou d'*Obreretxo* per avui, i amb tot això que li acabam d'enflocar porà veure si mos han fermats curt o què. Perque dissapte hu digué s'*Obreretxo* que «era necessari que mos fermassen curt».

El Bon Jesús, St. Pere i sa coca ⁽¹⁾

Quant el Bon Jesús i St. Pere anaven p'el mon, succeí que un dia passen per davant una possessió que enforaven pa.

—Mon Mestre, diu St. Pere, ¿voleu que m'atur a veure si mos donarien una coca?

—¡Justament ara te'n has d'anar a gremoletjar! diu el Bon Jesús.

—No hàieu por, mon Mestre! diu St. Pere. Me pareix que aqueixa gent han de tenir bon cor, i no s'han de fer dolents per una coca!

Com el Bon Jesús veu St. Pere tan encarat amb so anar a demanar una coca an aquella possessió, arriba a dir:

—Bono! ¿què t'han de fer? Ves-hi!

St. Pere s'hi presenta demana sa coca, *per amor de Deu*, i aquella gent varen ésser de tan bona part, que digueren:

—Bono, ja vos ne donarem una; pero haureu d'esperar que sien cuites.

—Això serà bo de fer ferm, diu St. Pere.

Passa una estona, ses coques des forn cogueren, i sa Madona en treu una, i la dona a St. Pere.

—Per amor de Deu sia, Madoneta! diu St. Pere.

—Tot sia per Deu, germanet! diu sa Madona.

I St. Pere de d'allà cap an el Bon Jesús, que, com no s'era aturat, s'era fet llunyet així mateix.

Ja hi anava gojós St. Pere amb aquella coca! Comensa a mirar-le-se, i al punt ja li vengueren unes ganes rabioses de donar-li clau.

La tasta. i la troba com un sucre; i, per lo que pogués ésser la s'estoja dins sa faldriguera.

Amb això agafa el Bon Jesús, que no li resà de coca, i ell pensà i digué amb ell mateix:

—Bè va es foc. Si ell no me'n parla, manco n'hi parlaré jo, i així serà tota per mi.

¿que fa St. Pere a-les-hores? Fa aposta de romandre una mica derreta, i el Bon Jesús *tris-tras teis-tras* davant davant, i St. Pere *tris-tras tris-tras* darrera darrera; i desiara se treia sa coca i *zas!* una bossinada, i la se ornava estar.

El Bon Jesús feia com que no temer-se'n, pero cada pic que St. Pere espipallava sa coca, li deia:

—Pere!

—Que mana, mon Mestre! responia ell.

I per que el Bon Jesús no notàs que parlava amb sa boca plena, escopia sa bossinada.

Vaja, homo, deia el Bon Jesús, si trompitxes una mica més!

Es que vos, mon Mestre, sabeu que teniu de bones comes! deia St. Pere!

I al punt ja tornava romandre enretret, i ja se treia de bell nou sa coca, i *zas!* una bona espipellada!

Pero el Bon Jesús ja el tornava cridar, i St. Pere no tenia altre remei que tornar escopir sa bossinada per no parlar amb sa boca plena.

¿Que me'n direu? Ell el Bon Jesús no n'hi deixà pegar cap d'espipellada que no'l cridàs i que St. Pere no l'hagués d'escopir per no fer conceixedor es frau que se considerava fer an el Bon Jesús.

Amb això topen un grandió uiaastre, que feia una ombra de reis.

—Poríem reposar una mica, Mon Mestre, davall aqueix uiaastre diu St. Pere.

—Si que has pensat bé! diu el Bon Jesús.

S'hi asseuen, i el Bon Jesús diu:

—Sabs, Pere, que me pories espugar.

—Venga! diu St. Pere.

El Bon Jesús tomba es cap, i Si Pere ja és partit a espugar-lo. El Bon Je-

1 La me contà ma mare, el cel sia ella.

sós duia es cap més net que unes flors; i lo que li va afinar St. Pere an es clotell, un ui!

—Jès! diu St. Pere. ¡Mon Mestre! jell teniu un ui an es clotell!

—Vol dir no hu sabies d'aquest ui? diu el Bon Jesús.

—¡Què havia de sebre! diu Sant Pere.

—Idò veus, diu el Bon Jesús: amb aquest ui te veia com pegaves aquelles espipellades a sa coca.

St. Pere aquí romangué tot eglaiat de veure-se destapat d'aquella manera; demana perdó an el Bon Jesús i pus mai s'amagá d'ell en res nat del mon, convençnt com estava de que el Bon Jesús tot e-hu sab i que no hi ha res que li pas per maia.

Lo que li succel un pic a St. Pere amb el Bon Jesús i ets altres Apòstols

Quant el Bon Jesús anava p'el mon amb St. Pere i ets altres Apòstols, s'estrengué una vegada que feia tres dies que no se posaven a mitja panxa p'es poc xorrèstic que trobaven; i, com poreu pensar, sa talent los comensava a petxucar de casta foita.

El Bon Jesús assatsuaxí pren muntanya i per amunt s'és dit! i diu an ets Apòstols:

—Agafau una pedra perhom, carregau-la-vos i veniu-me darrera.

Així hu feren ets Apòstols, pero es qui tirà sa pedra més menuda fons St. Pere, amb s'idea de tenir-la més bona de dur.

Quant foren a sa cucuia d'aquella muntanya, el Bon Jesús ¿què fa? Dona sa bendició an aquelles pedres, i totes tornaren pa; i ets Apòstols ¡ja hu crecl nyama! nyama! an aquell pa amb sa talent rabiosa que me duien.

An es qui li digué tòrt fons a St. Pere, perque com era tan petita sa pedra que s'havia carregada per no cansar-se, es bossi de pa també va esser es més menut.

L'homo com se va veure tan nafrat, s'exclamà:

—Ja'm valdrà per vegada!

¿Què me'n direu? Ell dins un parei de dies el Bon Jesús amb sos Apòstols i St. Pere pren muntanya de bell fresc, i diu an ets Apòstols.

—¡Hala si agafau una altra pedra! i pitjau-me darrera!

Ets altres Apòstols agafen una pedra perhom per l'estil de s'altra vegada; ara St. Pere, per no tornar romandre atxul-lat i amb so pa més petit que ets altres, s'aferra a una pedra tres o quatre tants més grossa que ses d'ets altres.

Pero ses raons foren a arribar aquella pedrassa an es cucaió d'aquella muntanya. Com e-hi arribaren, St. Pere suava tanta de gota i casi no poria tornar alè.

I ¿què vos figurau que digué an ets Apòstols el Bon Jesús a-les-hores? Idò les digué:

—Posau aqueixes pedres en-terra! i asseivos-hi damunt!

Ets altres Apòstols, sense recapitolar gens, s'asseuen damunt aquelles pedres, i ben bon seure que trobaven que hi feia, tan cansats com anaven des pujar sa muntanya carregadots amb sa pedra.

Es cap-turat va esser St. Pere, que confiava de que el Bon Jesús tornaria pa aquella grandiosa pedra que li havia costat tant i tant de pujar; però l'homo ben alerta a badar boca! per que el Bon Jesús no n'hi tiràs qualquna d'aquelles que deixaven sensa polsos.

Punts de meditació

Es curiosíssima la observació psicológica del nostre esperit davant la actual guerra europea. Totes les notícies que'n rebem son evidentement exagerades, per no dir objectivament falses, i

1 La'm contá ma mare, al cel sia ella i to los morts.

no obstant un hom les pren, les pesa i sospesa, i les col·loca còme material sòlid per bastir un edifici de fets certs, qui no passen de simples conjectures, segons les propies inclinacions i simpaties a favor d'una o altra de les potencies bel·ligerants. Ses veritats derivades de tals antecedents resulten simples opinions, qui s'enderroquen al més lleu buf, amb un insignificant episodi, amb una senzillíssima anècdota, i tot l'edifici resta més arrasat que la catedral de Reims o la universitat catòlica de Lovaina. Els constructors reprenen la tasca heròica de bastir-ne d'altres amb una puerilitat de criteri estret, de gent qui no raona més que per inducció vulgar i apassionada, de gent qui entre el fum de la pólvora, la pols dels edificis destruïts i les boires nòrdiques, no hi sab afinar, com qualsevol pagès, altra cosa més que el fet aïllat, sense relació amb el funcionament orgànic de totes i cadascuna de les distintes armes qui integren els exèrcits bel·ligerants; i vetaquí com se converteix una retirada estratègica, en una derrota formidable; o un petit avenç per llocs indefensos, en una victòria esclatant; sense parar esment en que els generals i els governs qui comuniquen les notícies, tenen massa interès en fer ressaltar les propies victòries i en atenuar les derrotes. El sentit comú més elemental aconsella en aquests casos suspendre la formació de tot judici, però anau-lo a encaçar al sentit comú entre la febre del públic afanyós de sensacions, i entre la premsa desitjosa de servir el públic, sense gaire escrúpols!

Son poquíssims els qui's saben sostreure a la obsessió de sa seva simpatia, i un hom veu, amb verdadera obstufacció, com persones de criteri habitualment reposat, enfloquen judicis que en temps i circumstancies normals elles mateixes les qualificarien de estu-pendes barbaridats. En esser acabada la guerra bastarà lletgir qualsevol periòdic sensat, desde els radicals blancs als radicals rotjos, i mirar les firmes més prestigioses, per un hom fer-se creus de que aquells periòdics fossen sensats i de que aquelles firmes fossen prestigioses.

Hem comprovat una cosa, i és que en la apreciació del conflicte actual, de ses causes i de ses conseqüencies, la opinió de escriptors de fama, no està a massa més altura en el fons, que la del més senzill rústic, o la del més exaltat «joven bárbaro». Solament en alguns crítics militars hem trobada la serenitat que cal a persones cultes per apreciar en son just valor els detalls qui's destaquen amb vigoria de veritat, entre les mil notícies contradictòries i tendencioses qui enlluernen o emboiren la nostra imaginació meridional.

P'els germanòfils, el pla de l'Estat Major alemany no sols no ha fracassat (no tenim elements certs de judici per afirmar-ho ni negar-ho), si no que's desenrolla segons totes les seves previsions; el fusellament dels paisans i la destrucció de les ciutats belgues, eren coses meresquides. No seria fora de lloc recordar una mica la nostra Historia de la guerra de la Independencia i la gloria de les nostres guerrilles de paisans!—P'els francòfils-russòfils—no en coneixem gaire—la fuita del Govern francès a Burdeos, va esser una cosa d'admirable i sereníssima estrategia (tampoc no tenim cap element cert de judici per afirmar-ho ni negar-ho), i la ocupació del territori francès p'els exèrcits teutons, no tindrà importancia a l'largua, quant els pobles ocupats seran ruïnes i sa riquesa no será res. P'els primers, la major part dient-se catòlics, el bombeig de la Seu de Reims, está plenament justificat; i els segons, qui generalment fan professió d'anticlericalisme, ploreu amb llàgrimes hipòcrites i ridíclues sa destrucció d'aquella joia de pedra construïda per la

Fè cristiana, després d'haver vistes deseparèixer amb ulls aixuts i amb cor exultant, altres obres similars enderrocades p'el sectarisme. A on es la llògica ni el sentit comú d'uns i altres?

Aqueixos fets serien explicables i essencialment humans tractant se dels interessats, però entre noltros, purs es-pectadors, acusa una gran manca d'imparcialitat, una especie de inadaptació, essencial del nostre temperament, per la depuració de la veritat, com a jutges en que la nostra condició de neutrals, de grat o per força, ens constitueix dins l'Historia; i adhuc pot esdevenir d'avui a demà, un motiu de recusació, en el cas de que la violència dels fets i la exacerbació dels odis dels bel·ligerants, imposin per raons de pura humanitat, si no volem caritat, una intervenció dels neutrals a favor de la pau.

Qu'ens va ni ens vé de la victòria o de la derrota d'aquests o d'aquells? Sa civilització en perill! la reculada del progrés! l'encavallament de l'Imperialisme! l'amanaça als drets del homo! O bé: l'Esglesia a punt d'esfondrar-se! l'orde compromès! el sentit comú agonis-sant!—Frases ridíclues! Mots buits! Ses primeres ens fan l'efecte de *moracos*, *grapetes* o *monicipals* amb que tothom esporugueix ets infants. Si la civilització i el progrés produeixen aitals fruits, quin concepte més minvat i mesquí ens han de mereixer! Ses altres: orde, sentit comú, catolicisme, no més les poden pronunciar persones temoregues i pusil·lanims—*modica fidei*—qui obliden la Providencia de Deu, qui retgeix i governa les coses i els esdeveniments humans.

Ni les nostres simpaties ni les nostres antipaties alteraran el curs dels aconteixements; sia qui sia el qui guany, sia qui sia el qui perdi, guanyarà o perdrà per voler de Deu. I qui gosarà dir que no obra amb dretura? En el mon hi ha grans pecats històrics i nacionals a purgar. Ses miseries i dolors son una gran font de purificació, tant p'els individus com per les societats.

Sa nostra condició de catòlics i de neutrals i d'homos simplement, ens té ben assenyalada la nostra actitud i missió: Pregar Deu, seguint les orientacions i manaments del Vicari de Jesu Crist; pregar per la pau, una pau qui venga prest, abans, si convé, de la commemoració del naixement d'aquell qui es Príncep de Pau, i que sia de durada. Celebrar els neutrals el naixement de Jesu Crist enviant juguets an els nins orfes a causa de la guerra, i no fer res per imposar l'acabament d'aquesta, és una cosa que alegrarà un esperit pagà o indiferent, però per una ànima cristiana és una amarguíssima ironia.

No olvidem que l'Esglesia ens presenta la guerra com un dels grans flagells qui assoten la humanitat, i en les lletanies Majors ens fa pregar:

A peste fame et BELLO libera nos, Domine!

Curs de sa guerra

Per sa banda de Russia seguim casi a les fosques. De St. Petersburg no fan més que enviar-mos notícies de grans victòries alcansades contra alemanys i austriacs, i de Berlín i de Viena mos ne venen de grans victòries d'alemanys i d'austriacs contra es russos. Lo positiu és que ses batalles que tenen alemanys amb russos son dins Russia, lo qual prova que es russos no han feta gaire carrera contra Alemanya, i ses batalles des russos amb sos austriacs son devora sa frontera que separa ses dues nacions, lo qual indica que de ses derrotes d'ets austriacs e-hi ha que rebaixar-ne la mitat de la mitat de la mitat, en no esser que ets austriacs hagen inventat es sistema mai vist de no deixar avensar casi gens es contraris a forsa de sortir derrotats.

Encara sabem manco de lo que se passa per sa banda de Servia i Monte-

negro; lo únic que pareix cert que sa frontera austriaca de tota aquella banda no ha patides alteracions sensibles; per lo tant estàn a ses mateixes que abans de sa guerra servis i montenegrins, poc sa poc llà.

En quant a Bèlgica, casi totes ses notícies que mos arriben son de que es belgues sempre guanyen i ets alemanys perden; i cosa meravellosa! com més perden ets alemanys; més sembla que s'hi arrelen a Bèlgica. Aqueixa setmana ses notícies que en venen, son de que tenen estreta de tot sa gran ciutat d'Anvers, unic punt fort que queda an es belgues, tant que ja han presos una partida des forts que rodetgen la ciutat, que son sa seua defensa. Fins han corregudes veus de que el Rei i la Cort prendrien redòs a Holanda. ¡Pobres belgues si els-e prenen Anvers! ¡Quina desgracia que és estada això de Bèlgica! ¡E-hu veurem què farán França i Inglaterra per la pobre Bèlgica!

En quant a França, encara dura sa gran batalla de l'Aisne i de l'Oisne, de Lorena fins devora Lille, i a uns lloc avencen ets alemanys i a altres ets aliats (francesos i inglesos), i sovint es mateixos que han avensat, llavò reculen. Mai s'era vist una batalla durar tant de temps. Sembla que an es francesos no els-e va gaire bé devers Verdun, una de ses plasses fortes seues més importants. Diuen que ets alemanys els han presos una partida des forts que rodetgen la ciutat, i fins arriben noves de si han presa sa ciutat mateixa; corre amb insistencia aqueixa veu fa devers vuit dies.—Un no sab ane que ha d'arribar a parar aqueixa batalla; fa prop d'un més que dura. Un se'n aborriona des ferits i des morts que hi haurá haguts i que hi haurá encara si Deu no hi alsa la mà.

Secció local

Se troba a Manacor còme fogoner d'una caldera de vapor per restrènyer i netejar fustam diembotigar vi, es nostro bon amic D. Antoni Oliver, que ha fets es seus estudis a *s'Escola Provincial Mecànica Agrícola* de Mons (Bèlgica). Ell tengué s'atenció de convidar-mos a veure fncionar aqueixa caldera, que resulta una cosa vertaderament admirable. Es vapor d'aigo restrèny i neteja ses fustes més bé que qualsevol d'ets altres remeis emprats fins avui. Aplicaren aqueix sistema a fustes que no hi havien posat vi des que hi ha sa vinya americana i per lo mateix casi desgavallades de tot. Idò bé, des cap d'unes set o vuit hores de dar-los es vapor amb aqueixa bona de caldera i després d'haver-ho deixat toar, ompliren de vi aquell fustam, i no vessà ni una gota.—Es per demés dir que recomanem D. Antoni Oliver i sa seua màquina a tots es qui estàn an es tot li vaja cas d'utilisar es seus excel·lents serveis.

Es digníssim Capità de la Guardia Civil d'aquesta vila, D. Antoni Alvarez Ossorio, mos fa a sebre que ha pres es mando de sa Compañia de Manacor. Li donam les gracies de sa bona atenció que mos ha tenguda i li enviam s'enhonorabona més coral des càrrec de confiansa que acaba d'obtenir, i Deu fassa que tan bé com ell voldria i noltros també.

Diumente ses Monges franciscanes des carrer Major tengueren festa grossa de Sant Francesc; e-hi predicà Mn. Antoni Truyols, i s'hi deixà caure un sermó d'aquells d'aquells.

A on també anà bé ferm diumente sa Festa del Rosari fons a s'esglesia de St. Vicens Ferrer: completes, comunions, ofici, processó, tot de primera bona. Ets *Exploradors* o *Guaites* e-hi feren sa primera eixida amb molt de gust de tothom. ¡Benhaja es Freres! que sempre en duen qualquna de moguda!

Dimegres començà a ploure per Manacor, i ja era ben hora an es parèixer. Es cosa d'acudir a Deu de bon cor per que no torn faltat enguany sa saó com antany. ¡Que Deu se'n apiat de Mallorca!

Uep!

Dissapte passat dins sa plana 2.ª, col. 1.ª, retxa 19 deixaren un *no*, i sorti «...es qui la coneixen...», allà on volíem dir «...es qui no la coneixen...»